Вони не застали часи величної боротьби на шляху до відлиги – як і ніколи й не прокладали шлях від Залізного віку до Мідного, або ж від доби стилету до доби стилосу. Серед них нема однолітків Південної війни; у відлуннях цивільних й серед пострілів не чути їхніх голосів. Не з їхньої вини забуті доблесть і слава Програної Битви. Повернімо цим беззаперечним сміливцям право на місце під сонцем, що огортає Пагорби літа.

Переклад надійшов до редколегії 24.05.17

Росаріо Кастельянос

А ЩО ДУМАЮТЬ З ЦЬОГО ПРИВОДУ МАТЕРІ?

Есе

(переклад виконаний магістром **М. Марчук**)

Росаріо Кастельянос (1925, Мехіко – 1974, Тель-Авів), письменниця, поетеса, есеїстка та дипломат, яку називають найважливішою жінкою в історії Мексики XX ст. Вихід у світ її дисертації на тему "Про жіночу культуру" ("Sobreculturafemenina") став ключовим моментом для сучасних мексиканських письменниць, що знайшли у цій праці для себе потужний заклик до самоусвідомлення і боротьби за жіночі права.

Останніми роками пристрасно, агресивно, а інколи навіть посилаючись на певні аргументи,обговорюють проблему контролю народжуваності. З релігійної точки зору, ця проблема є щонайделікатнішою і ставить під загрозу прадавні уявлення щодо абсолютної поваги домайбутнього життя людини, тим самим зобов'язуючи нас переглянути численніетичні норми, що регулюють нашу поведінку. Економісти, у свою чергу, спираються на цифри. Вони вказують на зростання населення, що мовою термінів називається "демографічним вибухом", який і надалі буде рухатися по висхідній аж до того моменту, коли на планеті вже ні для кого не знайдеться ні місця, ні продовольства. Немає

необхідності уявляти таку похмуру перспективу, щоб усвідомити всю її серйозність. Достатньо поглянути на країни, у яких злидні – це звичне явище, а багатство – виняток для тих небагатьох, що розкошують до нестями; країни, у яких голод – хронічний стан більшості; у яких освіта – привілей; у яких, врешті-решт, здоров'я–лотерея, де не всім щастить, де немає жодних умов, денемає захисту з боку державної установи, де немає закону, щоце гарантував би.

Соціологи волають в пошуках засобів як щодо того, що відбувається, так і того, як уникнути катастрофу, яка насувається. Психологи вивчають позитивні та негативні аспектибагатодітних та однодітних сімей. Політики на міжнародних зібраннях вираховують, наскільки потужною буде позиція держави, що здійснюватиме (або ж ні) волю маси, яка, за словами з Біблії, будечисельнішою "зазірки на небі і запісок на березі моря".

Серед стількох факторів, що ставлять сучасну людину перед однією з найскладніших і найтяжчих проблем, губиться ще один, що, між іншим, теж є важливим: хто народжує дітей? Тому що дитина це не лише показник, що змінює статистику, це також не тільки споживач, потреби якого неможливо задовольнити, нетільки причина емоційних конфліктів, не засіб посилення влади чи захисту позицій певної держави. Дитина це, передусім(попередні факти ми не заперечуємо, але ставимо на друге місце)– живе створіння, людина з плоті і крові, яку народила інше живе створіння, інша людина з плоті і крові, з якою дитя (принаймні впродовж певного часу) підтримує глибокий міжособистісний зв'язок. Цим іншим живим створінням, про якого ми говоримо, є мати.

Промовляючи слово "мати", чоловіки зводяться на ноги, знімають капелюха і аплодують, стримано чи у захваті, але завжди щиро. На честь жінок влаштовують свята і фестивалі, на які приходять видатні митці, щоб без усякого зиску для себе оспівати материнськічесноти, а публіка, розчулена цим жестом щедрості, в цей час плаче. Ця щедрість є лиш слабким відлунням

тієї щедрості, яка коштувала життя сивоголовій матері. А вонапід час всіх цих урочистостей вже майже не усвідомлює , що відбувається навколо і виною тому похилий вік, що робить її ще більше гідною пошани.

Гаразд, хоча нам і складно відродити минуле, ця старенька бабуся, яка викликає "напади" вдячності, була, у свій час, головною героїнею високого мистецтва материнства. Протягом усім відомих дев'яти місяців її тіло стало притулкомдля зародку, який розвивався за її рахунок, який користувсяусіма її органами, іноді навіть їй на шкоду, і який, як тільки став спроможним витримувати інші умови існування, прорвався повз перешкоди, що стояли у нього на дорозі, щоб з'явитися на світ.

Потім наступає період годування (природнього або штучного), безсонні ночі і особливий догляд, яким мають бути забезпечені особливо ті малюки,які складно адаптуються до земних умов життя, які заслабкі, але дуже дорогі для серця.

З роками обов'язки тільки примножуються. Тепер не лише догляд за фізичним здоров'ям, а й пильний нагляд над інтелектуальним розвитком та емоційною урівноваженістю.Турбота про те, щоб забезпечитиякнайкращу освіту тому, хто незабаром відійде від материнського лона, щоб здійснити свою подорож, свою історію, свою боротьбу і свій успіх.

Якщо материнствовимагає стільки енергії, часу і умінь, якщо воно таке всепоглинаюче, такевинятково жіноче, то найменше, що могли б зробити експерти, якірозмірковують над контролем народжуваності, це запитати, як ставляться до цього контролю самі матері.

Тож незалежно від того, чи чинні на сьогоднішній день табу утримують свої позиції, чи вони вже зникли, чи народжуваність залишається тягарем, яким Природа нас засмучує так, що аж проникає на територію власне чоловіків, варто порушити (так ніби ніхто раніше цього не робив)питання про материнство не як біологічний процес, а як людський досвід (до речі, хтось колись це робив? коли? які результати?).

Часто виголошують, мов аксіому, думку про те, що материнство – це інстинкт, що проявляється абсолютно регулярно як у жінок, так і у самок розвинених видів тварин. Якщо це так (що слід ще довести, оскільки потім одного прекрасного днянауковці заявляють, що материнський інстинкт у тварин виникає і зникає спорадично, а як тільки пройде певний відрізок часу, самки абсолютно байдуживтьдо долі своїх дітей; що він може зростати або зникати в залежності від харчування, гормонів і т.д., тожє не настільки невід'ємним і роковим, як його описують), було б замахомна цейінстинкт завадити його повноцінному розвитку і пожертвувати ним заради інших інтересів.

І тут несподівано пригадується, що завдяки нашій свідомості інстинкти підкоряються іншим цінностям. І що материнство, у західному світі, було і є однією з найвищих цінностей, заради якої часом жертвують життями, почестями, радощами.

Проте, ця цінність, що, як показує історія і антропологія, неоднаково сприймається в різнихкультурах. У деяких випадках, материнство зовсім нею не є. Тож, цю цінність не можнарозглядати якістинну, а якщо так станеться, то від цього слід відмовитися.

Як наслідок, можна стверджувати, що нав'язувати материнство жінкам, якщо вони не мають такого покликання, якщо уникають його, тому що народження дитини іноді є перепоною для того стилю життя, який вони собі обрали, які його не хочуть, бо це небезпечно для їхнього здоров'я, – це замах на індивідуальну свободу вибору.

Щоб розкрити глибше цю тему, необхідно спочатку розглядати жінку не так, як до неї ставляться сьогодні: всього лиш об'єкт, інструмент (який,на жаль, неможливо замінити) для відтворення собі подібних, або ж створіння, якимкерують його функції, а як особистість у повному обсязі її здібностей, потенціалу і прав.

6 листопада, 1965

Переклад надійшов до редколегії 20.06.17